

לפני 25 שנה

תיאר דוקנו של סאלה סאלם (שכונה, המייגור הרוקדי), איש מועצת ההפיכה המצרית. בנוף הכתבה נכלל, לראשונה בעיתונות הישראלית, סיפור על קצין אחר ממועצת המהפיכה, אנוור אל-סאראת.

גיליון "העולם הזה", שראה אור השבוע לפני 25 שנה בדיוק, הקריש "הקירה מיוזרת" לשעורית, וקרת הביטחון בראשון לציון, שהוקמה כדי להנציח את זכר חללי המושבה וחוליה בשעוריה כספית. בין הדמויות המרכזיות בפרשה זו בלטו איש שים מקומיים, כאלקים אוסטיינסקי ואמנון נחמיאס. במסגרת סדרת הראיונות שערך השבועון עם ראשי המפלגות בישראל על בעיות השלום עם עמי ערב, הובא "ראיון מיוחד" עם ד"ר משה פנה, מנהיג מפלגת השמאל הסוציאליסטי.

בן גוריון קורא לנוער * כנס נציגי המתדרות הפנתרים - התחלה! * המחשבות של ס. יזהר

"העולם הזה" 865 תאריך: 20.5.54

העם

תקופה האהבה

הקצין בא לישראל. אפשר היה להבחין בו לפי צבע הרגליים של בנות המדינה: הן פשטו את גרבי הגיליון. הציגו לראווה רגליים לבנות. שטרם הספיקו להשתוף. הטבע (המשוררים) יעדו תקופה זו לאהבה. אולם מדינת ישראל לא מצאה את עצמה מוקפת מאהבים. החום הפורץ לימים מסביב היה נעדר כל חיבה. הוא אומץ גם להסרת הכיסוי מתוכניות פוליטיות רבות, תוכניות לבנות. בעיני ישראל היו שחרות למדי.

לשואו קם בכנסת ישראל גואם אחר גואם והאשים את הממשלה האמריקאית, תוך כדי חזרה אינסופית איש על דברי רעהו ומשלו חיצים מורעלים נסתרים זה לעבר זה. לשואו הכריז שר הביטחון פיני חס לבון על האידיאלים המשותפים ליש"ר ראל ולאוצרות הברית, ח"כ שלום זיסמן חשף את אייזיבוטן של ממשלות ערב. האמריקאים, שלא נתרשמו ביותר מן הרב דברים הצוננים, התכוננו בשלוות-ינפש לשי"ר לוח לעיראק את הנשק. שישינה את מאון הכוחות ולרעת ישראל.

לפי כל הסימנים, תתחמם האווירה במ"ר חב עוד הרבה יותר בחודשי הקיץ הקרובים. השאלה היתה מי ישתוף בחום זה — ומי יסבול ממכת-שימש.

נוער

קריאה למיבצע

טעיתם בלמדכם מדברי, כאילו אני עומד לפנות לנוער בקריאה ליישב (את) הנגב. אין דעתי כלל לגלל לפנות בקריאה, לא לנוער ולא לאחרים. אין אני מאמין בקריאה אחרת מאלה, ואיני סבור שהנגב ייושב על ידי קריאה.

מילים אלה כתב דויד בן גוריון לפני חמישה חודשים. לעורך העולם הזה (846). השבוע התברר כי דויד בן גוריון שינה את דעתו. בעתיד הקרוב הוא עומד לערוך כינוס-ענק של תלמידי הכיתות השביעיות השמיניות, ולקרוא אותם למיבצע חלוצי. מקום הכנס: יער חולדה. מול מצבת מגיני המשק, לשעבר אחד ממקומות המיפ"ה גש המסורתיים של פלוגות ההגנה **.

עדות

לדפוק את הלבנים!

210 צירים נתכנסו בשבוע שעבר באולם הקונצרטים של בניין י.מ.א. בירושלים וערכו בו את הקונגרס השני של הסדרציה

גוף פוליטי קטן באותם ימים, שחבריו פרשו ממפ"ם עם ד"ר משה סנה. חברי "מיפלגת השמאל הסוציאליסטי" נשמעו מאוחר יותר במק"י. כמה מהם נמנים עתה על חברי "מוקד" בשל"י.

** לבסוף נערך כנס הנוער של דויד בן גוריון בשיי"ד מוניס, ליד תל-אביב, כפר ערבי נטוש שבשיטתו הוקמה אחרי-כך אוניברסיטת תל-אביב.

הספרדית העולמית. 110 הצירים, שייצגו את 600 ספרדי הארץ, ו-100 הצירים, שייצגו קרוב למיליון וחצי ספרדים בפזורה, עסקו בדיונים מופשטים למדי על העלאת קהילות ספרדיות ומיווג הגליות. דיון זה לא מצא חן בעיני אליהו קסי, סל, שליחם של יהודי פרו וקולומביה, שהורה לסדרנים לחלק מיכתב-גיליון בין הרצורים. כתב קסטל, מי שהיה המזכיר הראשון של הפדרציה הספרדית העולמית: "...מספיקים שלוש חודשים שביליתי ב"ארץ שאעריך את מצב הספרדים... עד כמה שהבנתי מגעת, איני מאמין במיווג הספרדים והאשכנזים. כל זמן ששני השבטים האלה, אחד יהיה מושל והשני נימשל, תמיד תשלוט ביניהם השינאה..."

המשיך והתרה קסטל: "עד מתי תאמינו בנביאי הבעל המנבאים על מיווג שלם. למה לא תחרימו את הובגדים ואת המסריעים ותקיצו מתרדמתם המרה הזאת? מדוע יתנו לכם משל ממש? כל זמן שהיהודים היו חלשים וביקשו תחוננים מהעולם, יעצו עליהם. היום, כשהיהודים הרימו את ידיהם ונלחמו באויביהם — מכבדים אותם. כל העולם חלבד את החזק ושונא את ה"חלש ורך הלכב".

מתוך משל זה מסתבר פיתרונו של קסי טל מאליו: "חצי מיליון הספרדים בישראל יקימו את המפלגה החזקה ביותר. ובצדק תוכלו להביא 50% מהמועמדים לכנסת. רק כך תוכלו להיות אחים אמיתיים ולא אחים חורגים או שחורים."

טכסים

היכל הלוואות

בתוך תא קטן במיבצר עכו נתכנס המון אדם, וניצב לאורך הכתלים המסויידים למשעי, קהל שהתרחק ככל האפשר מן המרכז. במרכז התא היה פעור בור עמוק ומרובע. חבל עבה, קשור לסורגי-ברזל,

השתלשל לתוך הבור. כי ביום הראשון שעבר, במלאת 35 שנה למותו של מנהיג ניל"ה, אהרון אהרונסון, הפך תא-הגרודום של בית-הסוהר הבריטי לשעבר להיכל ער ליי-הגרודום של הדור, כאשר נוספו על שלוש לוחות השיש, עם שמותיהם של עשרה לוחמי אצ"ל ולח"י שניתלו בידי הבריטים, שני לוחות עם שמותיהם של חללי ניל"ה: זעמן בלקינד, יוסף ליזנסקי, שרה אהרונסון וראובן שורץ.

רק שם אחד היה חסר להשלמת רשימת עולי-הגרודום של דורנו: שמו של יעקב שווארץ. שניתלה זמן קצר אחרי קורבן הגרודום הראשון, שלמה כר-יוסף. על הריגת שוטר ערבי. שמו נשכח לחלוטין אפילו על-ידי אנשי ההגנה.

הכל נשתנה. שרידי אנשי ניל"ה עמדו בקבוצה נפרדת: רפאל אבולעפיה בחליפתו השחורה וכובעו השחור; אחותה של שרה, רבקה אהרונסון; אלמנת יוסף בלקינד.

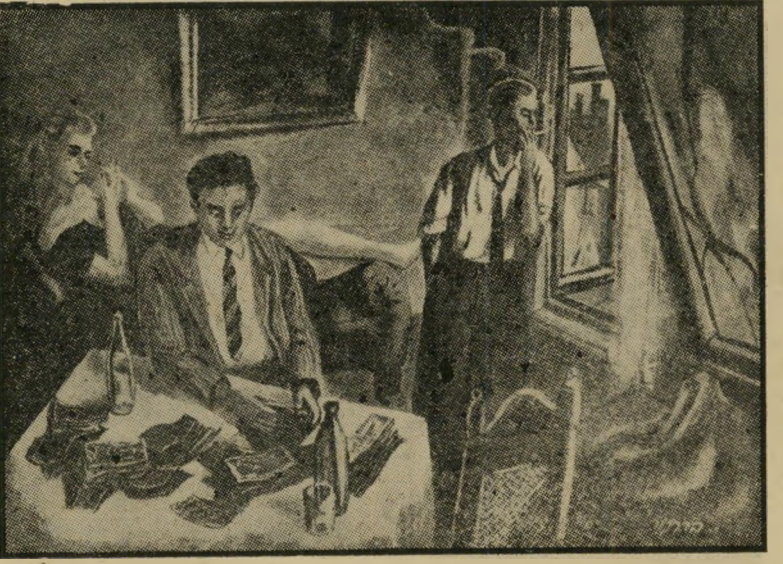
סמוך לקיר וחיוור כטיח אשר עליה, עמד מנחם בגין, לבוש שחורים. הוא התבונן ב"לוח השיש הגדול אשר ממולו. שקטים לא פחות ממנו היו נתן פרידמן ילין-מור (מפקד הלח"י) וד"ר שימשון יוניצ'מן. הי"ת היה מלא בני-אדם שהכירו כמעט כל אבן של מיבצר עכו.

מנהל מכון-ז'בוטינסקי ויוזם הקמת הי"ת כל-עולי-הגרודום של דורנו, יוסף פעמוני, שלח הזמנות לנשיא ישראל יצחק בן-צבי, ראש-הממשלה משה שרת, יו"ר הכנסת יוסף שפרינצק ורב-אלוף משה דיין. הנשיא השיב במיכתב, בו הביע צער על שניבצר ממנו לבוא. מאחר והיה תפוס לאותו יום. האחרים לא השיבו — ולא באו.

סכין בגב

אלה שלמדו איתי

אתמול פגשתי את אלישע. הוא למד יחד אתי בבית-הספר. בית-ספר לבנים. — מה שלומך? — שאלתי.

הרצה ברחוב פריאן

סיפור הפרטים על רצח יאנק קליימן, השו"ץ פן אור על פרשת חיים מופלאה, שהתרחשה בברלין הכבושה, לאחר מילחמת-העולם השנייה. גיבורי הסיפור היו ניצולי מחנות הריכוז, פליטי הערות, המון גרמני ושירות הריגול הסובייטי. הסיפור לווה בצירורי-שמואל בק.

— מצויין — ענה לי — חזרתי עכשיו מפאריס. ואת מי פגשתי שם? אתה זוכר את מוישה זינגר? זה הצולע? אז הוא עובד עכשיו בפאריס בתור נהג, נשוי לצרפתיה ויש לו שני ילדים.

— ומה עם החבר שלו. זה שהיה בא תמיד עם פנס מתחת לעין. מה שמו?

— אה — אמר אלישע — אתה מתכוון לחיים שמרלינג? פגשתי אותו בלונדון לפני שנה. עכשיו הוא בהודו, נשוי עם בת של מהרג'ה. אוי, ואתה זוכר את איציק פיצ'ורניק? הוא גמר מהנדס בקליפורניה ועכשיו הוא בווזנאלה מחפש נפט. עוד אחד שלמד איתו ואיתנו, נוח גפני. יושב עכשיו בברזיל, סוללים שם כביש בג'ונגל, חתם על חוזה לחמש שנים.

— ומה עם ההוא. מה שמו, איתמר גולד-ברג? זה שקראנו לו בוקי?

— אה, בוקי? בטח, אני יודע מה איתו! הוא עכשיו בפז'ונד, עובד בתור עיתונאי. פגשתי אותו לפני שנתיים באמסטרדם יחד עם אחתי יודע מי? עם נחצ'ה! נחצ'ה פיילה!

— איפה באמת נחצ'ה פיילה? — שאלתי.

— הי — אמר אלישע — הוא עכשיו איש גדול, נמצא באו"ם יחד עם המישי-לחת המכסיקאית. מומחה לבעיות אמריקה המרכזית. ואם אתה זוכר את בומבה, הי חבר הכי טוב שלו, אז הוא עכשיו בניו-יורק, מגדל בקר.

— אולי אתה יודע איפה עמוס? — שאלתי.

— שמעתי שהוא מסתובב במדינת-יש"ר ראל, מחפש עבודה. תמיד אמרתי שלא יצא ממנו שום דבר.

אנשים

● כשנישאל הסופר יזהר (ס. יזהר) סמילנסקי, המכהן גם כחבר-כנסת מטעם מפא"י, שידוע כי אינו משתתף לעולם בווי-כוחים שבמליאה, אך אינו חושב שהוא מבזבז את זמנו בכנסת לריק, השיב בני-מה פילוסופית: "רבות מחשבות בלב אדם..."

● בוויכוח הגדול על מדיניות-החוץ ש"נערך בכנסת, השתתף הי"ם לנדאו, ראש מטה אצ"ל לשעבר וח"כ חרות בהוה* ודיבר על הצורך בסיבוב מילחמה שני. הוא שאל באופן ריטורי: "למה אתם מחכים. רבותי..." הוא זכה לתשובה מיידית, שנל-חשה בתא העיתונאים: "מחכים לסוף הנאום..."

● מנהיגו של לנדאו, ח"כ מנחם בגין, הסביר מדוע לקח לליבו עלבון שהיה מכון אל אחד מחברי תנועתו, והוא גילה: "אני טירוליסט סנטימנטלי."

● חברו של בגין, אנשי פיקוד האצ"ל באירופה, נתכנסו בשבוע שעבר למסיבתם השנתית בביתה של דוריס כץ**, שהקדימה ושלחה להם הזמנה בהריון: להווי ידוע לכל המקבל / מיכתב זה בעזרת האל / כי כמה מתושבי בירת ישראל / ששהו אי-פעם באור בצל / במסין הי מעון *** שגודלות חול / החליטו כי טוב ונאה להקבל..."

● כיום שרה-התיקשות. ** דוריס כץ היתה אשתו של שמואל כץ, לשעבר יועץ ראש-הממשלה לענייני הסברה. מאוחר יותר נישאה דוריס כץ לי אליהו לנקין, מפקד אלטלנה. *** רי זה מטיג, חובב בפאריס שבו שכנ מרכז האצ"ל באירופה.